

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Формування гендерної культури»
2020-2021 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та практична психологія».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Михайленко Наталія Володимирівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fdssso/structure-fdssso/kaf-social-pedagogy/composition-kaf-social-pedagogy/muhailenko/
Контактний телефон	095 94 204 94
E-mail викладача	211nataliya.mikhaylenko105@gmail.com
Графік консультацій	Понеділок: з 13.00 до 15.00 (очно/дистанційно – на платформі Zoom).

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів/годин	Лекції	Семинарські заняття	Самостійна робота	Звітність
заочна	3/90	10	4	76	залік

Семестр: VI семестр.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: стать, гендер, гендерна ідентичність, гендерна соціалізація, гендерні ролі, гендерно-рольові стереотипи, маскуліність, фемінність, гендерна дискримінація, гендерно-обумовлене насильство, гендерна культура, гендерна рівність, гендерна чутливість.

Мета курсу: надання здобувачам вищої освіти необхідних знань з гендерної проблематики, розвиток професійної компетентності з питань формування гендерної культури молоді.

Предмет курсу: теоретико-практичні аспекти формування гендерної культури молоді.

Програмні компетентності:

ЗК-15 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК-3 Здатність розробляти та застосовувати моделі, тактики, технології соціальної допомоги, соціально-психологічного супроводу клієнтів для розв'язання соціальних проблем.

Результати навчання:

ПР-15 Здатен робити висновки щодо власної діяльності, оцінювати результати впливу.

ПР-8 Здатен класифікувати методи, моделі соціальної роботи в професійній діяльності.

Зміст курсу:

Тема 1. Теоретичні основи формування гендерної культури особистості.

Формування гендерної культури особистості як необхідна умова демократичних змін. Гендерна культура як соціологічний концепт: сутність, функції, типологія. Компоненти гендерної культури: когнітивний, емоційно-ціннісний, поведінковий. Показники рівня сформованості гендерної культури. Гендерно-чутливий підхід в практиці суспільних відносин.

Біологічна стать як сукупність генетичних та морфологічних відмінностей. Соціальна конструкція поняття «гендер». Гендерні теорії: класифікація. Складові гендерного аналізу як найпоширенішої техніки виявлення ступеня гендерного дисбалансу.

Тема 2. Розвиток гендерної проблематики закордоном та в Україні.

Патріархатний підхід щодо формування особи жінки й чоловіка в суспільстві та сім'ї. Виникнення фемінізму як соціального явища: західний досвід (ідеологія, стратегії, практики, сучасні течії). Концептуальні засади жіночого, феміністського та гендерного рухів в Україні.

Тема 3. Гендер в онтогенезі людини.

Поняття гендерної ідентичності: сутність, структура, етапи формування та види. Теорії формування гендерної ідентичності. Особливості прояву маскулітності/фемінності як властивостей особистості. Андрогінність в універсалізації гендерних ролей. Сутність та чинники гендерної соціалізації.

Тема 4. Гендерні стереотипи як передумова конструювання гендерної поведінки.

Сутність та властивості гендерних стереотипів. Види та функції гендерних стереотипів (психологічні, соціальні). Відтворення гендерно-рольових стереотипів у ЗМІ та громадській думці. Вплив гендерних стереотипів на розвиток особистості.

Поняття «гендерної ролі». Норми чоловічої та жіночої гендерної ролі. Гендерно-рольові дисгармонії.

Тема 5. Гендерна рівність та дискримінація у суспільному житті.

Гендерна рівність та гендерна дискримінація: визначення основних понять. Гендерно-обумовлене насильство як вияв гендерної нерівності та порушення прав людини: сутність, ознаки, види. Інтегрування рівних прав та можливостей чоловіків і жінок у суспільній свідомості: нормативно-правова база, діяльність державних та громадських організацій.

Положення чоловіків і жінок на ринку праці. Роль і місце жінки та чоловіка у системі управління. Гендерна дискримінація та мобінг на робочому місці. Жінки та чоловіки як суб'єкти гендерної взаємодії в організації.

Тема 6. Соціальні аспекти формування гендерної культури молоді в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Мета та зміст гендерного виховання. Поняття «гендерної чутливості» та «гендерної толерантності». Гендерний аспект родинного виховання. Гендерна просвіта дітей та молоді. Гендерно-орієнтована робота з батьками.

Інформаційно-просвітницька робота як провідний напрямок формування гендерної культури молоді. Форми та методи інформаційно-просвітницької роботи з гендерної проблематики (гендерний інтерактивний театр, гендерний форум, робота тренінгових груп, соціальна вулична робота). Діяльність вітчизняних гендерних освітніх та ресурсних центрів.

Методи навчання: За джерелами передачі й характером сприйняття інформації: словесні (лекція, бесіда, розповідь, пояснення), наочні (спостереження, ілюстрування, демонстрування), практичні (вправи, метод проектів, проблемні ситуації, тренінг); за характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемного викладу; методи стимулювання навчальної діяльності: метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів; методи контролю і самоконтролю у навчанні: метод усного контролю (індивідуальне, фронтальне та комбіноване опитування; додаткові та допоміжні запитання), метод письмового контролю; метод тестового контролю; бінарні методи: методи викладання (інформаційно-повідомляючий, пояснювальний), методи навчання (репродуктивний, продуктивно-практичний, пошуковий); скрайбінг; сторітеллінг.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): заняття проводяться у формі обговорень, дискусій, мозкових штурмів, заохочується висловлювання власної точки зору, креативність та творчий підхід при виконанні завдань; здійснюється активний опір на життєвий досвід здобувачів.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки, ноутбук/мультимедійні презентації, навчальні фільми.

Система оцінювання та вимоги:

Система нарахування рейтингових балів (поточний контроль)
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання

* Детальну систему нарахування рейтингових балів представлено на електронній платформі Moodle БДПУ

№	Вид робіт	Бали рейтингу					
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6
1	Рейтингове оцінювання лекційного курсу						
1.1.	Відвідування лекційних занять	-	-	-	-	-	-
1.2.	Ведення конспекту лекцій	-	-	-	-	-	-
2	Рейтингове оцінювання курсу семінарських занять та самостійної / індивідуально-дослідної роботи						
2.1.	Відвідування семінарських занять	-	-	-	-	-	-
2.2.	Виступ на семінарському занятті	-	-	-	0-5	-	0-5
2.3.	Участь у обговоренні (доповнення)*	-	-	-	0-2	-	0-2
2.4.	Підготовка доповіді / написання есе	-	-	-	0-2	-	0-2
2.5.	Розробка мультимедійної презентації	-	-	-	0-5	-	0-5
2.7.	Виконання самостійної роботи	0-10	0-10	0-10	0-7	0-10	0-7
2.8.	Виконання індивідуально-дослідного (творчого) завдання	0-10	0-10	0-10	0-8	0-10	0-8
2.9.	Виконання тестових завдань за темою	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5
Максимальний бал за тему:		25	25	25	25	25	25
Загалом:		150					
3	Штрафні бали (зі знаком «мінус»)						
3.1.	Пропуски занять без поважних причин / несвоєчасне виконання робіт ** :						
	а) лекційних (2 години)	1 бал					
	б) семінарських (2 години)	2 бала					
3.2.	Пропуски занять з поважних причин *** :						
	а) лекційних (2 години)	не нараховуються					
	б) семінарських (2 години)	не нараховуються					
Розрахунок загального балу за поточну роботу:		Середнє арифметичне 150 балів : 3 кредити = 50 балів (максимум) / 35 (мінімум)					

* Курсивом у таблиці позначено альтернативні види роботи.

** Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані протягом двох тижнів.

*** Пропущені з поважних причин заняття (документальне підтвердження) повинні бути відпрацьовані без нарахування штрафних балів протягом двох тижнів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів, мінімально – 35)	Залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
T1	T2	T1	T2	T1	T2	50	100	
25		25		25				
Тема 4		Тема 5		Тема 6				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				

Підсумковий контроль

Допуск до підсумкового контролю (заліку) здійснюється за умови нарахування здобувачу вищої освіти прохідного балу – 35.

Підсумковий контроль може здійснюватися у двох формах (за згодою викладача та здобувачів): виконання письмової підсумкової роботи (тестові завдання та відкриті запитання) або розробка соціального проекту з гендерної проблематики.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється наступним чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
78-89	B	
65-77	C	
58-64	D	
50-57	E	
35-49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література:

1. Гендер для всіх. Виклик стереотипам / Тамара Марценюк. – К.: Основи, 2017. – 256 с., іл.
2. Гендерна абетка для українських медіа / Котова-Олійник С., Стельмах Б., Ярош О.: посібник / Софія Котова-Олійник, Богдана Стельмах, Оксана Ярош. – Луцьк: Волинська мистецька агенція “Терен”, 2013. – 50 с.
3. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України. – К.: “Заповіт”, 2016. – 244 с.
4. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки / Колектив авторок. – Київ, 2017. – 264 с.
5. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. – К., 2014. – 65 с.
6. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / Укладачі: Мустафаєв Г.Ю., Довгаль І.І. – Київ, 2011. – 192 с.
7. Програма формування гендерної культури молоді: посібник / Куратченко І., Ем Н. (за мат. журн. “Практична психологія та соціальна робота”). – Запоріжжя: Запорізький обласний центр соціально-психологічної допомоги, 2011. – 58 с.
8. Словник гендерних термінів / Укладач З. В. Шевченко. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. – 336 с.
9. Створення та забезпечення діяльності притулків для осіб, постраждалих від домашнього насильства: метод. посіб. / Федорович Н.В., Скіпальська Г.Б. та ін.; за ред. Федорович Н.В. – К.: ТОВ “Видавничий дім “Калита”, 2019. – 176 с.
10. Сучасне розуміння маскулінності: ставлення чоловіків до гендерних стереотипів і насильства щодо жінок. – К.: UNFPA Ukraine, 2018. – 125 с.
11. Ткалич М.Г. Гендерна психологія/ Маріана Ткалич. – К.: Академвидав, 2016. – 256 с.
12. Формування у молоді гендерно-відповідальної поведінки (на прикладі українських ВНЗ): навчальний посібник / за заг. ред. Н. Світайло. – Суми: Видавництво РА “Хорошие люди”, 2013. – 209 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО.
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ.